

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 6Co/849/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1513245716
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Murgaš
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1513245716.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Murgaša a sudcov JUDr. Dariny Kuchtovej a JUDr. Branislava Krála, v právnej veci žalobcu: Dopravný podnik Bratislava, a. s., Olejkárska ul. č. 1, Bratislava, zast. JUDr. Vladimírom Kánom, AK ECKER-KÁN & Partners, Nám. M. Benku č. 9-C1, Bratislava, proti žalovanej: S. V., G. H.F. XX, G., o zaplatenie 50,50 eur s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V z 20. augusta 2014, č. k. 10C/227/2014-24, takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa sa p o t v r d z u j e.

Žalovanej sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa žalobca voči žalovanej domáhal zaplatenia sumy 50,50 eur z titulu cestovného a úhrady za nepreukázanie sa cestovným lístkom. Žalovanej súd prvého stupňa nepriznal náhradu trov konania.

Vykonaným dokazovaním súd prvého stupňa zistil, že žalovaná dňa 2. 6. 2011 cestovala dopravným prostriedkom žalobcu, linkou MHD č. 83 - autobusom a na výzvu kontrolného orgánu sa nepreukázala platným cestovným lístkom. V tento deň mal zároveň kontrolór žalobcu oprávnenie prevziať úhradu dlžného cestovného a úhradu 50,- eur za nepreukázanie sa platným cestovným lístkom. Nasledujúcim dňom, t. j. 3. 6. 2011 sa žalovaná dostala s plnením záväzku do omeškania a zároveň začala plynúť jednoročná premlčacia doba na uplatnenie nárokov z prepravy v zmysle § 108 Obč. zák., ktorá uplynula dňom 3. 6. 2012. Žalobca podal žalobu na súd prvého stupňa až dňa 12. 12. 2013, teda oneskorene po uplynutí jednoročnej premlčacej doby. Na premlčanie súd prvého stupňa prihliadol s poukazom na ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. v platnom znení z úradnej povinnosti (ex off). S poukazom na tieto závery súd prvého stupňa žalobu zamietol a o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobe vyhovel, alternatívne, aby ho zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že súd prvého stupňa svojim rozhodnutím porušil jeden zo základných princípov právneho poriadku Slovenskej republiky - zákaz retroaktivity. Podľa § 100 ods. 1 Obč. zák. na premlčanie súd prihliada len na námietku dlžníka. Žalobca mal za to, že v prejednávanej príhode nebolo zo strany súdu prvého stupňa možné použiť zákon o ochrane spotrebiteľa v časti novelizovaného ustanovenia § 5b, a to z dôvodu absencie prechodných ustanovení. Návrh na vydanie platobného rozkazu zo strany žalobcu bol na príslušný súd podaný pred dňom účinnosti novely zákona o ochrane

spotrebiteľa, t. j. pred dňom 1. 5. 2014. Retroaktívne použitie právnej normy - ustanovenia § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa je pritom neprípustné a v rozpore s princípom právnej istoty. Právne vzťahy, ktoré vznikli za platnosti a účinnosti skoršieho právneho predpisu, sa v čase platnosti a účinnosti neskoršieho právneho predpisu naďalej spravujú právnym predpisom, za účinnosti ktorého vznikli, ak neskorší predpis neustanovuje inak. Keďže v novele zákona o ochrane spotrebiteľa prechodné ustanovenia vzťahujúce sa na ustanovenie § 5b s ohľadom na súdne konania začaté pred dátumom účinnosti predmetnej novely chýbajú, žalobca zastával názor, že súd prvého stupňa bol v konaní začatom na základe návrhu na vydanie platobného rozkazu zo dňa 8. 10. 2013, doručeného súdu prvého stupňa dňa 12. 12. 2013, t. j. pred dátumom účinnosti novely zákona o ochrane spotrebiteľa č. 102/2014 Z. z., povinný postupovať podľa doterajších predpisov, a teda v zmysle § 100 ods. 1 Obč. zák., kedy súd na premlčanie prihliadne len na námietku dlžníka. V danej veci však dlžník námietku nevzniesol. Žalobca ďalej vo svojom odvolaní uviedol, že žalovaná sa dňa 2. 6. 2011 na linke MHD č. 83 na výzvu revízora nepreukázala platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom, a preto jej v zmysle čl. 6 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a čl. 5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave vznikla povinnosť zaplatiť cestovné 0,50 eur a úhradu 50,- eur. Povinnosť žalovanej zaplatiť úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom vznikla v zmysle § 9 písm. b/ v spojení s § 11 ods. 1 písm. d/ a § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov, a teda nepatrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Obč. zák. Občiansky zákonník pritom stojí na princípe premlčania so všeobecnou premlčacou dobou a v zmysle legislatívy platnej a účinnej do 1. 5. 2014 súd prihliadne na premlčanie iba za predpokladu, že dlžník vznesie námietku premlčania a súčasne sa premlčania dovoľá. Nakoľko dlžník v danej veci námietku premlčania nevzniesol a premlčania sa nedovoľal, súd prvého stupňa podľa žalobcu nepostupoval správne, keď jeho žalobu zamietol z dôvodu premlčania nároku.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal charakterom vzťahu medzi účastníkmi konania, keďže súd prvého stupňa s poukazom na ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. z úradnej povinnosti aj bez návrhu prihliadol na premlčanie nároku žalobcu. Podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci ide o spotrebiteľský vzťah a zmluva o preprave uzatváraná medzi žalobcom ako dopravcom a cestujúcim je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1 Obč. zák. Ide totiž o zmluvu, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, pričom cestujúci nemá možnosť podstatným spôsobom, resp. žiadnym spôsobom ovplyvniť obsah dopravcom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Podľa Prepravného poriadku MHD v Bratislave je tento prepravný poriadok, Tarifa MHD a cestovné poriadky umiestnené na zástavkách verejným návrhom na uzavretie zmluvy o preprave osôb. Cestujúci sa však môže jedine rozhodnúť, či služby poskytované dopravcom využije a bude akceptovať ním stanovený Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarify MHD a cestovné poriadky alebo služby dopravcu nevyužije, nemá však možnosť dohodnúť si individuálne podmienky, za akých tieto služby bude využívať, ani žiadnym spôsobom zasahovať do ich obsahu. V zmysle uvedeného je právny vzťah medzi žalobcom a žalovanou v prejednávanej veci právnym vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorý musí byť posudzovaný podľa ustanovení upravujúcich právne vzťahy spotrebiteľského charakteru. Žalobca (dopravca) má pritom v tomto vzťahu postavenie dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 Obč. zák. a zároveň predávajúceho v zmysle § 2 písm. b/ zákona č. 250/2007 Z. z., keďže pri uzatváraní a plnení zmluvy o preprave koná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, ktorou okrem iného je aj pravidelná verejná cestná hromadná mestská doprava osôb. Žalovaná (cestujúca) vystupuje v postavení spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 Obč. zák. a § 2 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z. z.). Súd prvého stupňa tak v nadväznosti na túto skutočnosť postupoval správne, keď v danej veci v súlade s § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa ex offio prihliadol na premlčanie nároku žalobcu a odvolacie námietky žalobcu v tomto smere nie sú dôvodné.

V zmysle § 108 Obč. zák. je na uplatnenie práva z prepravy stanovená jednoročná premlčacia doba. Toto zákonné ustanovenie platí pre všetky práva vzniknuté z osobnej a nákladnej prepravy (§ 760 až § 773 Obč. zák.), s výnimkou práva na náhradu škody v zmysle § 764 Obč. zák., pre premlčanie ktorého platí § 106 Obč. zák. V jednoročnej premlčacej dobe podľa § 108 Obč. zák. sa teda premlčuje nielen

nárok dopravcu na cestové vyplývajúci z § 760 Obč. zák., ale aj jeho nárok na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom v zmysle zák. č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave. Tento nárok totiž taktiež patrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Obč. zák., hoci v ňom nie je výslovne uvedený. Zákon č. 168/1996 Z. z. bol verejnoprávnym predpisom, ktorý okrem iného upravoval aj vzťahy medzi cestujúcimi a dopravcom, teda občianskoprávne vzťahy. Keďže uvedený zákon otázku premlčania nároku dopravcu na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom (§ 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z. z.) osobitne neupravoval, je potrebné otázku premlčania tohto nároku posúdiť v zmysle § 853 ods. 1 Obč. zák. na základe analógie legis podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie. Takýmto ustanovením je práve § 108 Obč. zák., podľa ktorého správne otázku premlčania nároku žalobcu posudzoval aj súd prvého stupňa. Zároveň zákon č. 168/1996 Z. z. neupravoval ani začiatok plynutia premlčacej doby na uplatnenie práva na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom. Preto je podľa názoru odvolacieho súdu namieste aplikácia ust. § 563 Obč. zák., v zmysle ktorého dlžník - cestujúci je povinný splatiť dlh prvého dňa potom, ako ho veriteľ - dopravca o plnenie požiadal. Týmto dňom teda nastáva splatnosť dlhu a zároveň je v tento deň možné prvýkrát uplatniť právo podaním žaloby na súd.

V prejednávanej veci žalovaná cestovala na linke MHD č. 83 v Bratislave dňa 2. 6. 2011, kedy ju revízor aj vyzval na zaplatenie cestovného 0,50 eur a postihu 50,- eur. Jednoročná premlčacia doba na uplatnenie nároku žalobcu na súde tak začala plynúť dňa 3. 6. 2011. Keďže jej koniec pripadol na deň 2. 6. 2012 (sobota), v zmysle § 122 ods. 3 Obč. zák. posledným dňom premlčacej doby bol najbližší nasledujúci pracovný deň, t. j. 4. 6. 2012 (pondelok). Žalobca podal žalobu na súd dňa 12. 12. 2013, t. j. oneskorene, po uplynutí premlčacej doby v zmysle § 108 Obč. zák. Vzhľadom na skutočnosť, že v danej veci ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, súd prvého stupňa správne žalobcovi premlčané právo nepriznal aj bez vznesenej námietky premlčania zo strany žalovanej (§ 5b zákona č. 250/2007 Z. z.).

Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku žalobcu, že pri cestovaní bez cestovného lístka je namieste použiť § 101 Obč. zák. o všeobecnej premlčacej dobe. Nárok na zaplatenie úhrady pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom totiž nemôže vzniknúť samostatne a oddelene len na základe zák. č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Obidva nároky tak vznikajú súčasne a výlučne zo zmluvy o preprave osôb v MHD, resp. z jej porušenia. U obidvoch nárokov sa preto dĺžka premlčacej doby riadi ust. § 108 Obč. zák., a teda je jednoročná.

Rovnako nedôvodná je aj odvolacia námietka žalobcu, že súd prvého stupňa aplikáciou ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. v znení účinnom od 1. 5. 2014 na konanie začaté pred týmto dátumom porušil zásadu zákazu retroaktivity a správne mal postupovať podľa § 100 ods. 1 Obč. zák. a na premlčanie prihliadať len na základe námietky dlžníka. Ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. bolo do tohto zákona zavedené s účinnosťou od 1. 5. 2014 zákonom č. 102/2014 Z. z. Podľa tohto ustanovenia orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že napriek tomu, že samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. má procesnú povahu vyplývajúcu z jeho znenia, keď toto ustanovenie normuje predovšetkým procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy. Na jeho základe sa súdu ako orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach, teda ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní. Keďže ide o procesné ustanovenie, v prípade absencie prechodného ustanovenia potom platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu prvého stupňa už ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. bolo účinné, súd prvého stupňa bol povinný aplikovať ho vo všetkých prebiehajúcich konaniach vrátane súdnych konaní začatých pred jeho účinnosťou, t. j. pred 1. 5. 2014, akým je aj konanie v prejednávanej veci. Odvolací súd pre úplnosť poznamenáva, že zákon č. 250/2007 Z. z. je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ako lex generalis. Pokiaľ teda otázka prihliadania na premlčanie uplatneného nároku je v § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. upravená odlišne od § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka,

prednosť má špeciálna úprava zákona č. 250/2007 Z. z. a súd prvého stupňa nepochybil, keď podľa nej postupoval.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. a žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože jej žiadne nevznikli.

Toto rozhodnutie bolo odvolacím senátom prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.